

Dariusz Perliński

Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego

e-mail: dariusz.perlinski@lib.uni.lodz.pl

[„Nauka dla Gospodarki” (Łódź, 14–15 grudnia 2017 r.)

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.26.12>

W dniach 14 i 15 grudnia 2017 r. w Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego odbyły się szkolenia i warsztaty zatytułowane „Nauka dla Gospodarki”. Spotkania obejmowały zagadnienia dotyczące procesu badawczego, istotne dla przygotowania poprawnych wniosków projektowych m.in. w programie Horyzont 2020.

Szkolenie 14 grudnia prowadzone było przez dr. Piotra Siudę, prodziekana ds. nauki na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Prelegent wygłosił wykład *Instrumentarium naukowca – wykorzystanie narzędzi wspomagających proces pisania tekstów, wyszukiwania źródeł oraz udostępniania publikacji w Internecie*. Prowadzący zaprezentował funkcje popularnych, darmowych menadżerów bibliografii – Zotero i Citavi. Są to narzędzia do zarządzania bibliografią, pozwalające na gromadzenie danych bibliograficznych o publikacjach, m.in. poprzez pobieranie danych bibliograficznych z internetowych katalogów bibliotecznych. Umożliwiają również sporządzenie bibliografii załącznikowej według wybranego standardu. Zotero integruje się z przeglądarką internetową, a także z popularnymi edytorami tekstu takimi jak LibreOffice, Microsoft Word, OpenOffice.org Writer i NeoOffice. Natomiast Citavi jest narzędziem wspomagającym pisanie tekstów naukowych, posiada wtyczkę Picker do przeglądarek Internet Explorer, Firefox i Chrome oraz pozwala na dodawanie stron

internetowych i plików PDF do swojej pracy. Ma także swoją płatną wersję. Różni się od Zotero interfejsem i niektórymi funkcjonalnościami.

Prelegent zauważył, że obecnie widoczność publikacji w sieci jest kluczowa w procesie komunikacji naukowej, dlatego przedstawił sposób, w jaki można utworzyć profil naukowy w Google Scholar i dbać o jakość opisu publikacji. Google Scholar jest wyszukiwarką internetową tekstów naukowych oraz źródłem danych dla narzędzi bibliometrycznych np. *Publish or Perish*, za pomocą których wyznacza się indeks Hirscha (*h*) lub tworzy raport cytowań. Zatem, by zwiększyć liczbę swoich cytowań oraz indeks *h*, ważne jest, aby dbać o jakość opisu swoich danych, o to, by prace były poprawnie widoczne w Google Scholar. Autor wykładu zwrócił także uwagę, że na poprawę widoczności w sieci duży wpływ mają repozytoria naukowe, które indeksowane są przez Google Scholar, jednak udostępniając swoje materiały należy mieć świadomość, na co pozwala się użytkownikom tych materiałów, a przede wszystkim mieć prawo do udostępniania dokumentów naukowych.

Podczas szkolenia zaprezentowane zostały bezpłatne serwisy, bardziej znane w środowisku bibliotekarskim niż naukowym, udostępniające informacje o czasopismach lub pełne teksty naukowe, m.in. DOAJ, ARIANTA, FBC, OPENDOAR. Prowadzący wspomniał również o platformach zawierających otwarte dane publiczne, a także o naukowych zasobach alternatywnych np. blogach, nagraniach wykładów, podcastach. Wymienił specjalne serwisy do wyszukiwania wpisów na blogach lub prezentacji, takie jak Research Blogging czy Agregator polskich blogów naukowych.

Kolejnym tematem szkolenia był *Internet jako medium komunikacji naukowca* – czyli portale społecznościowe dla naukowców, dzięki którym łatwiej budować sieć kontaktów. Według dr. P. Siudy są to narzędzia autoprezentacji, które pomagają w rozwoju naukowym. Scharakteryzował on m.in. największy serwis tego typu – Academia.edu. Ten amerykański serwis w grudniu 2017 r. liczył już 58 milionów użytkowników.

Następnego dnia, 15 grudnia, szkolenie poprowadziła Marta Hoffman-Sommer, doktor biologii molekularnej, obecnie zajmująca się projektami dotyczącymi otwartych danych badawczych i zarządzania danymi w ramach Platformy Otwartej Nauki, koordynująca prace związane z działaniem Repozytorium Otwartych Danych RepOD.

Wykład pod tytułem *Zarządzanie danymi badawczymi* rozpoczął się od pytań: co to są dane badawcze? Po co je otwierać? Prowadząca przedstawiła korzyści, jakie niesie za sobą właściwe zarządzanie danymi badawczymi i omówiła różne aspekty zarządzania nimi. Mówiła m.in. o konieczności tworzenia Planów Zarządzania Danymi i/lub udostępniania danych, właściwym

nazewnictwie i formatach plików oraz metadanych. Poruszyła kwestię selekcji danych do archiwizacji oraz ich animizacji w wypadku, kiedy informacje zawierają dane osobowe. Uczestnicy prelekcji zapoznali się z narzędziami do bieżącego zarządzania danymi: projektem EUDAT oraz serwisem OSF.io.

EUDAT to europejski projekt, który tworzy otwartą dla wszystkich e-infrastrukturę, m.in. do przechowywania danych badawczych i zarządzania nimi. Z kolei OSF.io to serwis, stworzony przez amerykańską fundację Center for Open Science, służący do zarządzania prowadzonymi badaniami. Pozwala on na integrację z serwisami, takimi jak np. Dropbox czy Google Drive.

Prelegentka wymieniła i krótko scharakteryzowała repozytoria danych badawczych takie, jak: GenBank, Protein Data Bank, PubChem, Oxford Text Archive, ADS Archiwum Danych Społecznych, DRYAD – repozytorium danych biologicznych, CEON REPOD – repozytorium otwartych danych, ZENOOB – Repozytorium europejskie.

Dużą część prelekcji dr M. Hoffman-Sommer stanowiły zagadnienia prawne, m.in. odpowiadające na pytania: komu przysługują prawa do danych? kto ma prawo podjąć decyzję o ich udostępnieniu? co wolno użytkownikowi danych? kto i w jaki sposób o tym decyduje? Omówiony został przykładowy regulamin nabywania, korzystania i ochrony własności intelektualnej na uniwersytecie oraz poszczególne typy licencji Creative Commons.

Obrady zakończyły się dyskusją, która dotyczyła głównie aspektów prawnych.